

Mircea Pora

Am trăit în comunism

Iones și alte povestiri...

E I K O N

2016

Cuprins

Iones...	7
Generalul...	55
Costa...	66
Din carnetul preotesei.....	77
Triptic... ..	95
Bacalaureat... ..	95
Științe naturale – Cluj.....	114
Profesor, primul an... ..	138
Bidonul... ..	160
Epistolar.....	169
Așteptare (1).....	181
Prăbușirea casei „L”.....	246
Titirezul și altele, altele și titirezul.....	254
Zorilă... ..	259
Dezvăluiri.....	278
Însemnări turistice răzlețe.....	286

IONES...

Notarul public și soția sa locuiau într-o casă, fără nimic pretențios în arhitectura ei, aproape de centrul comunei. Poate doar coșurile înalte, ce iarna fumegau abundent, să fi atras atenția de la o anume depărtare. Pe poarta de intrare, din lemn simplu sculptat, scria pe un mic pătrat metalic „Gheorghe Ionescu, notar public, Teregova”. Casa, pentru a stăruii puțin asupra ei, nu era un aranjament complicat, un model de adăpost, rod al minții, mai ales al unei doamne, ce-ar fi vroit să contrabalanseze exilul rural cu nu știu ce soi de rafinamente interioare. Totuși se observa imediat că acolo locuiau oameni a căror educație trecuse și prin răsfoirea cărților. Dintre cele trei camere, una în prelungirea celeilalte, încăperea din mijloc juca rolul de sufragerie. Aerisită, cu multă lumină, parcă mereu pregătită de-a primi musafiri. În mijloc, cu picioarele ușor înfundate într-un persian, se afla o masă de un negru strălucitor, care, la o adică, putea fi supradimensionată. În jurul ei, ca niște mici susținători gata să execute porunci, șase scaune cu fundul capitonat, cu picioarele discret curbate spre interior. Pereții sufrageriei zugrăviți într-un gri, crepuscular, erau îngreunați de câteva tablouri printre care strălucea un ochi de oglindă ovală. Sub oglindă, lipit de zid, se afla un mare fotoliu din piele, sugerând prin dimensiuni un pește oceanic, iar dincolo de el, separată de un spațiu, viețuia o vitrină cu etajerele pline de tăvi, pahare, cești. Patronul întregii încăperi, s-ar zice, era totuși, teracota, plasată într-unul din colțuri, masivă, apatică vara, dar extrem de activă în celelalte trei anotimpuri, când iarna își trimitea florii reci și înspre toamnă și înspre primăvară. Din sufragerie, se putea intra după dorință, fără nici o complicație, doar prin deschiderea a două uși, aproape identice, fie în dormitor, fie în cabinetul de lucru al notarului public Ionescu. Încăperile, fără stridente, nu erau prea mari, părând mai degrabă a fi două camere de gardă, două filtre, menite a proteja sufrageria. Pe biroul notarului, deloc pretențios, prevăzut cu mai multe sertare, se afla o mapă, un pahar

plin de creioane, călimări și tocure cu penițe, seturi de ștampile, o culegere de legi, o stivă de coli de hârtie, iar pe pereții laterali câteva mari rafturi pline cu cărți de drept, teologie, literatură. Printre toate acestea se mai puteau distinge și cotoarele unor albume și ale unor culegeri de hărți. Într-un cuvânt, o atmosferă de instituție deschisă spre public dar și una de retragere, în anumite ceasuri, într-o intimitate ce nu s-ar fi dorit tulburată. Cât privește dormitorul, deasupra patului conjugal se afla un mare tablou cu Iisus în grădina Ghetsimani iar între cele două ferestre, ce se deschideau, departe, înspre râul Hideg, un portret cu o expresie trist-gânditoare a liderului țărănist, Iuliu Maniu. Privit de un portretist cu un ochi neutru, nepărtinitor, Ionescu făcea parte din aceea rară categorie de oameni ce îmbătrânesc greu, păstrându-și, mai ales, sprinteneala, până la vârste înaintate. Era suplu, de talie mijlocie, ca un arc, problema kilogramelor în plus nepunându-se pentru el. Se mulțumea cu puțin în farfurie, câteva fumuri de țigară putând suplini nu știu câte feluri de mâncare. Un exemplar sănătos, un organism rezistent, greu de zdruncinat în echilibrul său. Ploile, zăpezile, derapajele de vreme le ascundea cu ușurință în fundul palmelor lui. De temut se temea doar de Dumnezeu, pe oameni știind să-i surprindă prin rapiditate și neprevăzut. Dintre calitățile-i recunoscute unanim făcea parte și rezistența la drum, la orice fel de drum, fie că vorbim de nesfârșite artere asfaltate sau de poteci de munte ascuțite, brutal urcătoare. Se orienta fără greș în hățișurile pădurilor, descurca mai întotdeauna rețelele de drumuri care, fie duceau undeva, fie se infundau brusc în râpe sau dâmburi. Își făcuse studiile într-un mare centru universitar al țării, avusese propuneri de-a profesia în orașe, dar structura sa sufletească, mai degrabă rezervată, singuratecă, îl atrăgea spre așezările mai mici, de predilecție orașele, chiar sate. Ar putea reieși din rândurile acestea că avem de-a face cu un om bizar, chiar nesociabil. Părerea ar fi însă greșită, căci notarul public din Teregova nu refuza nici un pahar de vin, nici o sindrofie, nici o manifestare veselă unde se făceau glume, se cânta, dansa. Era în multe privințe asemănător soției sale. Făceau împreună un cuplu solid, fără explozii romantice, cu o bună așezare în cele mai multe dintre sertarele vieții. La câteva sute de metri de casa notarului public Ionescu, pe un drum ce cobora într-o abia sesizabilă pantă se afla biserica, la dimensiunile obișnuite unui așezământ religios rural. Pentru casele și pădurile din jur, pentru tot foșnetul de viață

existent părea un deget ridicat care atrage atenția și păzește. Ridicată în anul 1883, printr-un singur efort de construcție, prin sprijinul bănesc al mai multor posesori de mari turme de oi. Fondatorii nu știau nici scrie, nici citi, dar credința în Dumnezeu le era de neclintit. Zăria, Remus, Apostol, Enache, Ianăș erau prenumele lor. Înainte de-a pleca, uneori chiar o jumătate de an, cu animalele sus, spre vârfuri, preotul făcea o slujbă de ajutor, de binecuvântare pentru ființele ce urmau să călătorească. Oamenii din sat, cu fețele plecate, trimiteau și ei gânduri bune celor pregătiți de drum. De ani și ani se întâmpla așa. Turnul, în jur de patruzeci de metri, avea în vârf o cruce, un fel de mare piept în care bătea inima așezării. Când norii vânăți, încărcăți de apă, vara, aruncau cu fulgere-n-spre case, crucea cu paratrăsnetul ei, culegea scânteierile electrice ucigașe. Prin două uși se intra într-un interior cu un aer sonor, cu pereții acoperiți de picturi biblice, fără pretenții. „Coborârea de pe cruce”, „Iisus pe dealul Golgotei”, „Sfântul Ioan Botezătorul”, „Iisus intrând în Ierusalim”. Printre scaunele din spate, ca niște păsări mari, cu aripile legate, stăteau mai mulți prapori ce purtaseră în pânzele lor și veselie și tristețe. Peste toate aceste lucruri priveghea acum părintele Alexandru Nicolici. Un om subțire, tras din penița unui artist, din glasul căruia se înțelegea parcă mereu îndemnul... „Să nu te temi”... „Să nu te temi”... Nu exista casă din sat pe care să n-o cunoască, să n-o fi vizitat. În vorbe puține spunea întotdeauna mult. Cei care plecau în munți, pentru mai lungă vreme, cu turmele, cu tăiatul lemnului se însoțeau cu binecuvântările lui. Omul acesta, încă tânăr, părea crescut ca un lăstar din trupul comunității. Aproape în fiecare duminică, nemaivorbind de sărbători, biserica era plină. Din cor nu lipsea decât arareori cineva. Vocea plăcută a preotului parcă plutea peste lumânările aprinse. Când rostea cuvintele sacre ale Evangheliei, oamenii, în simplitatea lor, se simțeau ca niște frați. Toate durerile, amărăciunile lor treceau și prin suflul părintelui Alexandru. De trăit, trăia singur, căci soția îi murise la naștere. Intra în practica preotului Nicolici ca în zilele frumoase, calde, cu adieri blânde de vânt să pornească cu copiii în excursii, în plimbări. Le vorbea atunci, pe măsura înțelegerii lor, despre minunea numită „viață”, despre ce însemna un peisaj, despre dragostea omului față de aproapele său. Masa de prânz, frugală, precedată de o scurtă rugăciune, o lua cu toții fie la un sălaș, fie pe marginea unui fir de apă, învăluți de zgomotele molatice ale pădurii.

Era în relații apropiate cu notarul public Ionescu și cu prietenii acestuia, avocații Romulus și Cornel Costescu. Aproape lipită de biserică se găsea o fantomă, i se putea spune astfel, și anume, școala. O clădire joasă, fără datare precisă, cu un coș și o fereastră cerând, parcă, zi și noapte ajutor de la Înălțimea-Sa, Biserica. O clădire pierită, fără minimum de personalitate, cu ziduri ce transmiteau mai degrabă mucegaiul unei mânăstiri uitate decât tresaltul unui loc unde se găsesc copii. Scrisul, cititul, adunarea, scăderea, înmulțirea și mult, mult mai puțin, împărțirea, erau axele de bază ale instruirii. În rest, pentru rotunjire, se mai adăuga puțină geografie, cea a locului primând, o fărâmă de istorie și considerații despre trecerea timpului pe formula... „acuși strângem merele”... „coborâm, urcăm oile la stână”... „mergem la coasă, la fân”... Părinții, la rândul lor, nu se rupseseră nici ei cu școala, dar majoritatea să scrie, să citească, știa. Trăiau însă patriarhal, fără prea mari atingeri cu modernitatea. Lecturau cel mult un ziar, dar nici asta chiar toți. Aveau urechea deschisă pentru zvonuri, pentru lucrurile spuse doar pe jumătate. Pentru deplasări, chiar și pentru cele lungi, ignorau trenul preferând căruța. Când plecau prin țară cu mere, dat fiind numărul mare de zile și nopți petrecute pe drum, transformau strămoșescul mijloc de transport, prin montarea unui fel de paravan anti-ploaie, anti-zăpadă, într-un ciudat hotel pe roți. Dacă bărbatul, taciturn, aproape nemișcat stătea la hături, în spate, pe un strat solid de fân femeia se putea odihni. Frecvența celor mici, trecuți în două cataloage separate, clasele I-II într-unul cu coperte albastre, clasele III-IV într-un fel de catastif galben, era mulțumitoare toamna, iarna pe zăpezi, frig, ceață, dar înregistra o linie marcat-descendentă, pe măsură ce vremea se-ncălzea. Nimeni nu avea ce să facă aici. Cum dădea colțul ierbi, cum vânturile reci încetau să bată, lucrurile se schimbau fundamental. La intrarea în sala de clasă nu se mai găseau nici atâtea perechi de opinci, nici atâtea căciuli, nici atâtea traiste cu mâncare. Clădirea era învăluită într-un posac aer de semi-vacanță. Pe elevi, unii dintre ei mai dezvoltăți decât ar fi trebuit să fie pentru vârsta respectivă, îi aștepta lucrul la colibă, activități mai brute cum ar fi crăpatul lemnului cu toporul, tăiatul pentru stivuire cu firizul, mersul cu oile până sus, pe culmi, cufundarea cât mai adâncă, cu orar de muncă lung, în activitățile țărănești tradiționale. Cum cădeau însă primele ploi reci, anunțând în curând zăpada, copiii, pe rând, reveneau la școală. Tropăielile lor în fața ușii de intrare în clasă se auzeau